

Call for Contributions:

Topografia żydowska Szczecina przed Zagładą

W ramach międzynarodowego projektu badawczego "Życie żydowskie w Szczecinie od końca XIX w. do Zagłady" (Greifswald-Szczecin) planowana jest antologia poświęcona aspektom niemiecko-żydowskiej historii Szczecina, losom żydowskich mieszkańców po deportacjach oraz pamięci o żydowskim życiu w Szczecinie.

Po II wojnie światowej niemieckie miasto Stettin zostało przekształcone w polskie miasto Szczecin. Przełomowi temu towarzyszyła - podobnie jak we Wrocławiu i Gdańsku - całkowita wymiana ludności. Na takim polu napięć polsko-niemieckich historia niemiecko-żydowska przed 1945 r. została aż do lat 80tych całkowicie zignorowana zarówno przez niemieckie jak i polskie badania historyczne oraz opinię publiczną. W Polsce przypisywano ją do historii niemieckiej i nie postrzegano jej z perspektywy ofiar nazizmu. W Niemczech Zachodnich żydowskich mieszkańców Szczecina nie traktowano jako wypędzonych, ponieważ pod koniec wojny nie było ich już w mieście, lecz zostali zamordowani lub wyemigrowali. W ostatnich latach więcej uwagi poświęcono jedynie powojennej imigracji do Szczecina Żydów z Europy Wschodniej, którzy przeżyli Zagładę.

W związku z tym na Uniwersytecie w Greifswaldzie we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim powstaje topografia życia żydowskiego w Szczecinie przed deportacją ludności żydowskiej z prowincji pomorskiej w lutym 1940 r., sfinansowana przez Pełnomocnika Rządu Federalnego Niemiec ds. Kultury i Mediów. Celem topografii jest z jednej strony rejestracja i geograficzna dokumentacja miejsc zamieszkania i pracy żydowskich mieszkańców oraz instytucji żydowskich w Szczecinie. Z drugiej strony dane te mają być powiązane z informacjami o deportacjach w 1938 r. ("Polenaktion") i 1940 r. do Generalnej Guberni. Związek między życiem żydowskim w Szczecinie a Zagładą tworzy zachowana w Szczecinie kartoteka kart identyfikacyjnych („Kennkarten”) dla Żydów wydanych w latach 1939-1940.

Projekt ten podejmuje dezyderaty badań nad kulturą i historią Żydów w Europie Środkowo-Wschodniej i nawiązuje do projektów, które zostały już opracowane np. dla Wiednia czy Wrocławia.

W ramach projektu dotyczącego topografii życia żydowskiego w Szczecinie planowana jest publikacja zawierająca wybrane artykuły.

Tematyka artykułów może obejmować:

- Życie żydowskie w Szczecinie do końca II wojny światowej: aspekty społeczne, religijne, kulturowe, ekonomiczne
- Losy żydowskich mieszkańców Szczecina od 1933 r. w mieście i po deportacjach z 1938 i 1940 r. (wykluczenie, pozbawienie praw obywatelskich, wywłaszczenie, emigracja, deportacja, zagłada)
- Losy ocalałych z Zagłady mieszkańców Szczecina
- Historia poszczególnych osób/rodzin żydowskich

- Formy i media pamięci o życiu żydowskim w Szczecinie w perspektywie międzynarodowej

Osoby zainteresowane proszone są o przesłanie do 30 czerwca 2022 r. exposé z propozycją tematu (maks. 3000 znaków) oraz krótkiego życiorysu (maks. 1000 znaków) na adres: hackmann@uni-greifswald.de (w języku niemieckim, angielskim lub polskim).

Następnie w Szczecinie zostanie zorganizowane spotkanie robocze (w formie hybrydowej), na którym zostaną przedstawione i omówione propozycje tematów. Z autorami, którzy wezmą udział w projekcie, zostanie zawarta umowa o dzieło dotycząca planowanego wkładu badawczego. Przewidywany termin złożenia artykułów: czerwiec 2023 r.

Na wiosnę 2023 r. zaplanowano konferencję, na której zostaną zaprezentowane tematy i wyniki badań.

Dalsze informacje:

Prof. dr Jörg Hackmann

Uniwersytet Szczeciński
[Instytut Historyczny](#)
ul. Krakowska 71-79
PL 71-017 Szczecin

Universität Greifswald
[Historisches Institut - osteuropäische Geschichte](#)
DE 17487 Greifswald

(DE) +49.173.2193277

(PL) +48.662.070922

jorg.hackmann@usz.edu.pl
hackmann@uni-greifswald.de